

Selvitys 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta Vantaalla / SA-V

VD/8641/12.00.00.02/2018

Tausta

Hallituksen tavoitteena on varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen niin, että tulevina vuosina mahdollisimman suuri osa viisivuotiaiden ikäluokasta olisi varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä, tasaa lasten kotitaustaeroja, lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja tukee kasvua, kehitystä ja oppimista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti kokeilun 5-vuotiaiden lasten maksuttomasta varhaiskasvatuksesta 1. elokuuta 2018. Kunnat saivat hakea valtionavustusta maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen järjestämiseen 5-vuotiaille lapsille. Kokeiluun on varattu yhteensä 5 miljoonaa euroa, joka kattaa n. 20 % viisivuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen toteutuneista asiakasmaksutuottojen menetyksistä. Kokeilun tavoitteena on selvittää, miten maksuttomuus vaikuttaa 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumiseen ja vanhempien työssäkäyntiin. Lisäksi selvitetään kustannusvaikutuksia kunnille sekä pedagogiikan kehittämistarpeita suhteessa esiopetukseen.

5-vuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun osallistuu ensimmäisessä vaiheessa 19 kuntaa, joissa on yhteensä noin 12 400 viisivuotiasta lasta eli noin 20 prosenttia vuonna 2013 syntyneistä lapsista. Kokeilussa 5-vuotiaille lapsille tarjotaan 20 viikkotuntia maksutonta varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen maksuttomuuskokeilua on tarkoitus jatkaa vuosina 2019–2020. Jatkoa koskeva avustushaku on suunniteltu avattavaksi syksyllä 2018.

Lisäksi opetushallitus laatii selvityksen kaksivuotisen esiopetuksen mahdollisesta toteuttamisesta. Selvitys tehdään yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja niiden kuntien kanssa, jotka ovat mukana 5-vuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilussa. Selvityksessä tarkastellaan, millaisia muutos- ja kehittämistarpeita kaksivuotinen esiopetus edellyttäisi lasten näkökulmasta. Lisäksi selvitetään, millaisia kansallisia lainsäädännön ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin liittyviä muutostarpeita nousee esille. Selvityksessä arvioidaan myös, mitä muutokset edellyttäisivät paikalliselta päätöksenteolta.

Vantaa ei hakenut opetus- ja kulttuuriministeriön 5-vuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen toteuttamiseen tarkoitettua määrärahaa vuonna 2018. Perusteluna oli mm. se, että määräraha on valtakunnallisesti pieni. Jo yhden suuren kaupungin 5-vuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun kustannukset ovat valtakunnallisen määrärahan suuruiset. Vantaa palautti 1.8.2018 kokoaikaisen varhaiskasvatusoikeuden sille tasolle, mikä se oli ennen 1.8.2016. Muutos oli suuri ja voi aiheuttaa sekaannusta lapsiperheille palvelujärjestelmän ja asiakasmaksujen suhteen. Tästä syystä arvioitiin, että 5-vuotiaiden lasten maksuton varhaiskasvatuskokeilu olisi tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa, kun varhaiskasvatusoikeuden muutostyö on saatu vakiinnutettua.

Nykytilanne Vantaalla

Vantaalla varhaiskasvatuspalvelut tavoittavat jo tällä hetkellä suurimman osan viisivuotiasta lapsista. Vuoden 2017 lopussa Vantaalla oli yhteensä 2 628 viisivuotiasta lasta. 5-vuotiaiden ikäluokasta varhaiskasvatukseen osallistui 93,4 % (2 454 lasta). Suurin osa 5-vuotiasta (2 290 lasta) oli kunnallisissa tai yksityisissä päiväkodeissa ja 21 lasta oli perhepäivähoidossa. Kunnalliseen kerhotoimintaan osallistui

143 kotihoidon tuella olevaa 5-vuotiaista lasta. Viisivuotiaista lapsista 174 (6,6 %) ei ollut minkään palvelun piirissä. Arviolta 251 viisivuotiaista lasta tulisi päiväkoteihin maksuttoman varhaiskasvatuksen myötä ja arviolta 2,5 % jäisi edelleen tulematta varhaiskasvatukseen (66 lasta).

Asiakasmaksut ovat varhaiskasvatuksessa alentuneet viime vuosina huomattavasti. Asiakasmaksuja muutettiin viimeksi 1.8.2018 siten, että pieni - ja keskituloisilta perittäviä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennettiin siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 50 prosenttia nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Näiden lisäksi Vantaalla alennettiin 20 tunnin varhaiskasvatuksen ja luotiin uusi maksuporras 20t -25t /vko varhaiskasvatukseen. Vantaalla 32 % asiakkaista ei maksa tällä hetkellä lainkaan asiakasmaksua, kun vuotta aikaisemmin vastaava osuus oli 23 %.

Muutoksen vaikutusten arviointia

Maksuttoman varhaiskasvatuksen myötä päiväkoteihin tulisi arviolta 251 uutta 5-vuotiaista lasta. Varhaiskasvatuspalvelujen sisällä kotihoidon tuella ja kerhoista siirtyisi noin 143 lasta päiväkoteihin. Kerhotoimintaan osallistuminen Vantaalla on maksutonta, mutta sitä ei järjestetä joka päivä. Maksuttomaan varhaiskasvatukseen kuuluisi myös lämmin ateriala. Lapsista, jotka eivät käytä tällä hetkellä varhaiskasvatuspalveluita, siirtyisi arviolta 108 lasta päiväkoteihin. Palvelujen ulkopuolelle jäisi edelleen noin 2,5 % lapsista (66 lasta). Tilojen riittävyys tulisi selvittää alueellisesti ja varautua mahdolliseen lisätilojen tarpeeseen.

Lain mukaan kotihoidon tukea ei voi saada lapsesta, joka on kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen kuntalisän ehtoihin tulisi tehdä Vantaalla muutoksia, jotta kotihoidossa olevat viisivuotiaat osallistuisivat varhaiskasvatukseen.

Tällä hetkellä Vantaa-lisää maksetaan 10kk–1v5kk ikäisestä perheen nuorimmasta lapsesta 215€/kk. Tuen saannin ehtona on, että perheen kaikki lapset hoidetaan kotona. Nykyistä ehtoa tulisi muuttaa siten, että 5-vuotiaat lapset voivat osallistua maksuttomaan 4h/päivässä varhaiskasvatukseen perheen nuorimman lapsen menettämättä Vantaa-lisää.

Arvioidut kustannusvaikutukset 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta

Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua varten Vantaan uuden asiakasjärjestelmän tulee olla käytössä, jotta kokeilu voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti. Tavoitteena on, että uusi järjestelmä on kokonaisuudessaan käytössä vuonna 2020.

Toimintamenot kasvaisivat viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen osalta arviolta 1,3milj. €/vuosi. Asiakasmaksutuotot vähenisivät arviolta 1,1milj.€/vuosi.

Mikäli Vantaa osallistuisi opetus- ja kulttuuriministeriön kokeiluun, asiakasmaksutuottojen vähenemiseen voisi saada valtionavustusta enintään 220 000€, ehtojen pysyessä nykyisellään.

Selvityksen perusteella esitetään, että Vantaa mahdollisesti hakeutuisi 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun aikaisintaan 1.8.2020.

Opetuslautakunta 5.11.2018 § 14

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi selvitys 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta Vantaalla.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus Vantaalla-asiakirja on tallennettu extranettiin

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen tulosalue

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta / Kuntalaki 136 §

Lisätiedot:

Sole Askola-Vehviläinen, 0400 417634, s.askola-vehvilainen[at]vantaa.fi